

УДК 930.253(477.85):929

Н. Б. МАСІЯН*

**ОСОБОВИЙ ФОНД М. Г. ІВАСЮКА
У ДЕРЖАВНОМУ АРХІВІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
(до 100-річчя від народження українського письменника,
фольклориста, науковця та культурно-громадського діяча)**

Здійснено огляд документів особового фонду Михайла Григоровича Івасюка – українського письменника, фольклориста, науковця, культурно-громадського діяча, педагога, лауреата Літературної премії імені Дмитра Загула (1992) та Літературно-мистецької премії імені Сидора Воробкевича (1993), що зберігається в Державному архіві Чернівецької області. На основі документальних джерел наведено факти біографії письменника, охарактеризовано матеріали його наукової, творчої діяльності, участі у громадському житті краю, подано історію надходження документів до архіву. В огляді також використано відомості з неопублікованих раніше документів архівних фондів, що доповнюють біографічну інформацію про письменника та його родину.

Ключові слова: М. Івасюк; письменник; лірик; педагог; лауреат; особовий фонд; документи.

“Без перебільшення можна сказати: Буковина 70–90 років освячена чистими і чесними іменами Івасюків – батька і сина. Заберіть їх од нас – і ми змаліємо до розмірів застійної провінції” (Редакція часопису “Молодий буковинець”)¹.

Михайло Григорович Івасюк (1917–1995) – патріарх українського письменства на Буковині, невтомний і талановитий прозаїк, ніжний лірик, лицар благородства і любові, справжній митець художнього слова. Це – прижиттєві епітети, якими охарактеризували творчість М. Івасюка його колеги-письменники, науковці, критики, читачі в Україні та за її межами. За 77 років життя він встиг зробити надзвичайно багато, особливо на письменницькій ниві: у його доробку – багато романів, повістей, оповідань, що гідно доповнюють українську історичну романістику. Історичний роман-дилогія “Балада про вершника на білому коні”, який письменник присвятив світлій пам’яті сина – композитора Володимира Івасюка, та “Лицарі великої любові” овіяні не тільки романтикою, а й спрямовані на істинно правдиве трактування історії буковинського краю. Збірка поезій “Елегія для сина” засвідчила, що М. Івасюк також талановитий поет. Як чуйний і мудрий педагог, кандидат філологічних наук і доцент Чернівецького державного універ-

* *Масіян Наталія Богданівна* – начальник відділу використання інформації документів Державного архіву Чернівецької області.

ситету імені Юрія Федьковича наставляв молодих літераторів на благородну письменницьку працю. Як фольклорист зібрав і видав 3 збірки народних казок: “Казки Буковини”, “Казки Верховини”, “Чарівне горнятко”. Також невтомно працював у справі дослідження і видання творів письменників рідного краю, які жили в минулому: Сильвестра Яричевського, Сидора Воробкевича, Остапа Вільшини, Ореста Масикевича, Зіновії Канюк. Як патріот і активний громадський діяч 30 липня 1991 р. вступив до міської організації Демократичної партії України (ДемПУ), оскільки був переконаний в тому, що ДемПУ – це об’єднання людей, щиро зацікавлених у майбутній кращій долі України, здатних покінчити з тоталітаризмом, успадкованим від минулого.

Народився Михайло Григорович Івасюк 25 листопада 1917 р. у буковинському містечку Кіцмань (нині – райцентр Чернівецької області) в незаможній селянській родині Григорія Івановича та Олександри Василівни Івасюків. Їхні предки теж були кіцманчанами українського роду селянського походження: мати Григорія Івасюка – Ганна, з дому Юрчуків, батьки його дружини Олександри – Василь Перечинський та Марія, з дому Снятинчуків². Вони побралися 6 травня 1901 р., Михайлик був їхньою наймолодшою п’ятою дитиною. Його старшими братами були: Іван (1903 р. н.), Василь (1906 р. н.), Георгій (1910 р. н.) та Дмитро (1915 р. н.)³. Ростити дітей Григорію та Олександрі Івасюкам, як і багатьом іншим родинам, доводилося в складних тогочасних соціально-побутових умовах. Згодом в автобіографії 1959 р. сам Михайло Григорович напише: “Землі у нас зовсім не було, батько ходив на заробітки, а з 1930 р. він не працював – хворів астмою”⁴. Втім, у роки, що припали на час входження Буковини до складу Румунії, батьки зуміли навчити дітей плекати рідну українську мову та звичаї, виховували їх у народному дусі. А вже впродовж років навчання у початковій школі м. Кіцманя (1925–1929), державному ліцеї-інтернаті “Дмитрій Кантемір” м. Кіцманя (1929–1936), чоловічій гімназії “Мирон Костин” м. Чернівці (1937–1939) Михайло жодного дня не навчався рідною українською мовою.

Так, уперше про письменника та викладача української мови і літератури Кіцманської гімназії поч. ХХ ст. Сильвестра Гнатовича Яричевського (1871–1918) Михайло почув з уст свого батька Григорія Івановича, який добре його знав. Згодом дослідження життєвого і творчого шляху С. Яричевського стало справою життя письменника-початківця М. Івасюка і темою його кандидатської дисертації.

За дослідженнями Б. Мельничука, батько розповідав синові й про те, як навесні 1913 р. разом з іншими кіцманськими селянами він ходив пішки до Чернівців (а це понад 20 км в один бік), аби “зустріти на вокзалі Івана Франка, а в Народному домі почути пекучі жалі і натхненні проповіді його “Мойсея””⁵. Завдяки матері, яка не знала грамоти, але

М. Г. Івасюк відкриває перший фестиваль української сучасної естрадної пісні “Червона Рута” в м. Чернівці. 21 серпня 1989 р.
*Держархів Чернівецької обл.
Од. обл. О-39327.*

була обдарована від природи і пам’ята-ла багато українських пісень і казок, син розпочав складати вірші ще у дитинстві. Пізніше багато записаних від матері творів М. Івасюк включив до фольклорних збірників.

Здобувати освіту румунською мовою юнакові було складно, проте жага до знань пересилювала. Табелі успішності учня 6 класу державного ліцею-інтерната “Дмитрій Кантемір” Михайла Івасюка за 1935/1936 навч. рік свідчить про те, що окрім занять музикою, фізичною культурою, вивчення філософії та соціології (предмети, знання яких оцінені викладачами гімназії на максимальні 9–10 балів), високих результатів учень досяг у румунській та французькій мовах, релігієзнавстві⁶. У 1937/1938 навч. році М. Івасюк став гімназистом 7 класу чоловічої гімназії “Мирон Костин” у м. Чернівцях. Тут йому найкраще вдавалося релігія та німецька мова, непогані результати про-

демонстрував з географії, історії, румунської мови, малювання та політекономії⁷. У 1939 р. Михайло Івасюк вступив до румунського університету ім. Фердинанда I в Чернівцях на факультет романських мов та філософії, проте, через неспроможність сплатити за своє навчання, через кілька місяців був відрахований з числа студентів.

Із думкою про можливість продовжити навчання в одному із радянських університетів, юнак у листопаді 1939 р. зробив спробу перейти румуно-радянський кордон у припрутському с. Завалля, що поблизу м. Снятин (нині – Івано-Франківської області), але натомість потрапив до Станіславської в’язниці, далі у 1940–1946 рр. перебував у аналогічних закладах Львова, Одеси та Харкова, на засланні в Печорлазі (Комі АРСР). Відбуваючи заслання, навчався на курсах медичних працівників і в роки війни працював фельдшером⁸. Як зазначає Д. Мельничук, допоміг йому у здобутті цього фаху і працевлаштував О. М. Шульдер, головний невропатолог і психотерапевт таборів Півночі, якого М. Івасюк називав своїм рятівником. Тут познайомився він із багатьма високоосвіченими та порядними людьми, зокрема: доктором Л. О. Зільбером – рідним братом Веніаміна Каверіна, донькою маршала М. М. Тухачевського – Світлоною Михайлівною та іншими. Спілкування з ними та захоплення книгами (а там, над Печорою, за дослідженням Д. Мель-

ничука, йому вдалося навіть зібрати власну бібліотечку з півсотні книг, поміж яких були твори Тараса Шевченка, Лесі Українки, Павла Тичини) “допомагало вистояти і не тільки не деградувати за неймовірно тяжких обставин, а зрости інтелектуально, збагатитися духовно”⁹.

У 1946 р. Михайло Григорович повернувся на Буковину, до м. Кіцмань. Викладав французьку мову у місцевій десятирічці й сільгосптехнікумі. Вступив на заочне відділення Чернівецького державного університету (іноземний відділ філологічного факультету), який закінчив 1949 р., здобувши фах учителя французької мови. У 1947 р. М. Івасюк одружився з учителькою Софією Іванівною Карякіною, яка приїхала на Буковину із Запоріжжя. Разом вони народили та виховали 3 дітей: Володимира (1949 р. н.) – майбутнього відомого композитора, Галину (1950 р. н.) та Оксану (1957 р. н.).

Перший літературний твір М. Івасюка “Розкажу тобі казку” з’явився ще у 1934 р. у чернівецькому дитячому журналі “Українська ластівка”, але активна і систематична творча співпраця з друкованими виданнями розпочалася у 1950-х роках. В альманасі “Радянська Буковина” за 1957 р. була видрукувана повість М. Івасюка “Чуєш, брате мій”. У Київському видавництві “Молодь” 1960 р. вийшов його роман “Червоні троянди”, а в 1963 р. побачила світ збірка оповідань письменника “Відламана галузка”¹⁰.

Блискуча мовно-літературна ерудованість М. Івасюка відкрила йому шлях до університетської кафедри української літератури, де він пропрацював майже чверть століття (1964–1987 рр.). Спочатку – в ранзі старшого викладача, а після захисту кандидатської дисертації про життя і творчість С. Яричевського – доцента. Читав історію української літератури і вступ до літературознавства та продовжував творити. Його наступні повісті – “Двобій” (1967) та “Весняні громовиці” (1970), романи “Вирок” (1975) і “Серце не камінь” (1978) засвідчили, що М. Івасюк – письменник, який “має свою улюблену тему, свій стиль і художницьке світобачення”. У 1980 р. вийшов друком роман “Балада про вершника на білому коні”, в якому вперше в українській літературі відображено події на Буковині в середині XVII ст., відроджено із забуття світлий образ народного лицаря Мирона Дитинки. У 1984 р., у видавництві “Советский писатель” (м. Москва), цей роман разом із романом “Вирок” (“Приговор сыну Заратустры”) видані в перекладі російською мовою. Того ж року у видавництві “Карпати” вийшов його черговий роман “Пташка піднебесна” з посвятою друзям сина Володимира, який так трагічно і передчасно відійшов у вічність. У 1986 р., до 150-річчя з дня народження С. Воробкевича, вийшов збірник його творів, упорядкований М. Івасюком і з його вступною статтю “Жайворонок рідного краю”. Крім цього М. Івасюк здійснив інсценізацію маловідомої п’єси Ю. Федьковича “Запечатаний двірник”¹¹.

Наприкінці 1980-х років публікуються твори М. Івасюка, присвячені світлій пам'яті його сина. Сплинуло багато років від тієї трагічної весни 1979 р., коли 24 квітня зник композитор Володимир Івасюк, а поховали його на Личаківському цвинтарі у м. Львові 22 травня, та не раз кам'яніла Батькова радість, а в грудях мов би розривався “клубок пекучий із заліза”¹². Івасюкова невмируща, неодцвітна “Червона рута” стала символом безсмертя народу, пісенного серця України, а батькові залишилася невичерпна туга, що лягла рядками у вінок пам'яті сину. Спочатку у чернівецькій газеті “Молодий буковинець” впродовж 1987 р. була опублікована повість М. Івасюка “Монолог перед обличчям сина”, ілюстрована фотографіями сім'ї Івасюків; наступного року ця ж повість у скороченому вигляді вийшла друком у журналі “Жовтень”. 1991 р. ознаменувався виходом першої поетичної книжки М. Івасюка “Елегії для сина”. Ця зболена поетична збірка-реквієм, на сторінках якої зійшлося 3 покоління буковинського роду Івасюків, з якими веде сердечну розмову-сповідь Михайло Григорович, за короткий час після появи зібрала зливу схвальних відгуків. Помістивши в неї поетичний роздум “Перед іменем твоїм”, присвячений батькові, М. Івасюк в епіграфі написав: “Під час війни мій батько помер від туги за синами”.

Після трагічної смерті сина Володимира М. Івасюк писав:

Я тішився тобою і пишався,
Одним тобою марив я і жив.
А ти на чорнім кораблі відплив
По темних водах вічності назавше¹³.

Біль непоправної втрати знесилувала Михайла Григоровича:

У мене вже немає болю
У мене вже немає слів,
Я вже не той, що був раніше.
Я вже повік закам'янів¹⁴.

У 1992 р. на здобуття Літературної премії імені Дмитра Загула було висунуто 3 твори письменника – романну дилогію “Балада про вершника на білому коні” і “Лицар великої любові” та поетичну збірку “Елегії для сина”. Враховуючи ідейно-художній рівень праць М. Івасюка, зацікавлене сприйняття їх читацькою аудиторією, думки членів конкурсної комісії була одностайними щодо відзначення їх Загулівською премією. При врученні премії у слові-подяці М. Івасюк із притаманною йому щирістю і скромністю сказав: “Я пишаюся тим, що ім'я Дмитра Загула ввійде і в мою біографію”¹⁵. Наступного року на сторінках чернівецького часопису “Буковинське віче” був видрукований роман письменника “Турнір королівських блазнів”. Тоді ж він удостоївся іншої винагороди – став лауреатом Літературно-мистецької премії імені Си-

дора Воробкевича. Навіть у поважні свої роки М. Івасюк відзначився надзвичайно кропіткою плідною працею. Впродовж 1991–1995 рр. на сторінках місцевої преси друкувалися новели прозаїка “Крижана лихоманка”, “Аутодафе”, “Сповідь Аріадни”, “Пігулки для матері”, “Ноктюрн”. У цей же час він працював над химерним романом про Гриня Чередарика та мемуарами “Острів Венери”, а також поетичними збірками “Ода українській мові” та “Я біля вас”, крім цього готував до друку двотомник творів С. Яричевського, антології буковинських поезій. 5 лютого 1995 р. Михайло Григорович Івасюк помер; похований на Руському кладовищі м. Чернівці.

Огляд документів особового фонду Михайла Григоровича Івасюка має на меті привернути увагу до маловідомих або неописаних фактів його життєвої і творчої біографії, що ґрунтуються на автентичних джерелах.

Уперше документи особового походження М. Івасюка в кількості 862 од. зб. надійшли до Держархіву Чернівецької області ще за життя письменника, впродовж 1992–1993 рр. Серед них: біографічні документи, епістолярна спадщина, документи, що характеризують службову, громадську, творчу діяльність, рукописи і машинописи художніх творів, лекцій, виступів, наукових досліджень, вирізки з газет і журналів, нечисленні фотографії. У січні 1996 р., вже після його смерті, архів додатково прийняв рукописи і машинописні копії творів М. Івасюка, рецензії, фотодокументи в кількості 110 од. зб., сформованих із

Письменник М. Г. Івасюк на громадській зустрічі з групою трудівників у м. Заставна Чернівецької області. 30 березня 1962 р. Репродукція.
Держархів Чернівецької обл. Од. обл. 19022.

матеріалів, виявлених під час упорядкування документальних масивів редакцій чернівецьких газет “Радянська Буковина”, “Буковина”, “Буковинське віче” та “Молодий буковинець”.

Наразі фонд складається з 1 опису і налічує 67 справ за 1929–1996 рр. Певна кількість документів фонду, зокрема епістолярій письменника, залишається мало дослідженою і не описаною. До фонду створено науково-довідковий апарат: зміст із фіксацією розділів; передмова з біографічними відомостями М. Івасюка, склад і зміст документів фонду та історія його надходження до Держархіву Чернівецької області. Перша група документів фонду – біографічні: автобіографія (1959); характеристика на вчителя французької мови М. Івасюка, в якій вперше відзначається його громадська діяльність в якості керівника гуртка поетів-початківців у м. Кіцмань та лектора товариства “Знання”; особова картка, медична довідка та ін. Окрему групу утворюють документи службової та громадської діяльності письменника і викладача Чернівецького державного університету, серед яких: рукописи лекцій М. Івасюка з літературознавства та з історії української літератури, документи про його діяльність з 1961 р. в обласній філії Спілки письменників України¹⁶.

Багатьом місцевим літераторам-початківцям він давав не лише настанови на кшталт: “Хто не любить працювати, не має що робити в літературі. Треба готувати себе до пекельної праці. [...] Коли я був класним керівником у Кіцмані, то ходив з учнями на буряки. Рядки довгі – кілометрові. А жінки проріджують і проріджують. Треба так проріджувати словесні рядки, як та колгоспниця – бурякові”¹⁷, а й путівку у професійне творче життя. У фонді зберігаються рецензії та відгуки М. Івасюка на статті, твори художньої літератури, а також рекомендації для вступу до Спілки письменників України, зокрема таким знаним нині в Україні та за її межами поетам, як Віталію Демченку, чий ліричний талант М. Івасюк високо відзначив у збірках поезій “Романтика” та “Шаги за горизонт”, а самого автора назвав “господарем і оспівувачем нашого життя”, та румуномовному поету Буковини Василю Терицану¹⁸.

Матеріали творчої діяльності М. Івасюка представлені у фонді, головним чином, рукописами прозових творів: романів “Червоні троянди” (1953–1956), “Вирок” (1972), “Серце не камінь” (1975–1978), “Балада про вершника на білому коні” (1978–1979), “Пташка піднебесна” (1976–1982, чотири редакції), “Лицарі великої любові” (1985–1987), оповідань, новел, казок та поетичних творів, серед яких рукопис поетичної збірки “Елегії для сина”; рукописами статей, текстів виступів на радіо і телебаченні (1969–1993).

Надзвичайно цінними документами фонду є рукописи повісті “Монолог перед обличчям сина”, адже видана друком у чернівецько-

му видавництві “Золоті литаври” (1999) вже після смерті письменника ця книга не втратила своєї актуальності. Вона не тільки найглибше і найправдивіше висвітлює життєвий і творчий шлях геніального композитора, поета, музиканта, художника Володимира Івасюка, у ній найповніше описано роботу над більшістю його пісенних і музичних творів. Ця книга належить до найдорожчих праць Михайла Івасюка, у яку він вклав не тільки власний талант, глибоку батьківську мудрість, а й невигойний біль найбільшої втрати.

Особливий інтерес становлять матеріали, зібрані самим М. Івасюком, що увійшли до роману “Балада про лицаря на білому коні”, адже його попередники у творенні української літератури на Буковині фактично не розробляли сюжетів з багатої і суперечливої історії нашого краю. Винятком був хіба що Осип Маковей, котрий у повісті “Ярошенко” відтворив події Хотинської війни 1621 р. Сам же М. Івасюк, який володів багатьма мовами, в т. ч. і слов’янськими, мав змогу опрацьовувати літописні дані і стародруки, фактично вперше в українській літературі відобразив події на Буковині середини XVII ст. та заповнив прогалину в історії нашого краю. Його дослідницька праця про постать селянського ватажка Мирона Дитинки ґрунтувалася на скупій згадці молдавського літописця Мирона Костіна: “Піднявся в ті часи розбійник, а саме Дитинка, який у всіх на виду, явно, без перешкод ходив по Хотинському і Чернівецькому повітах і управляв селянами. Воєвода Стефан послав стольника Бучка з багатьма служилими людьми, які розгромили його і всіх його людей постріляли”. Як справедливо наголошує Д. Мельничук, відштовхнувшись від цієї згадки, М. Івасюк розгорнув широку панорамну боротьбу буковинців за соціальне і національне визволення, реабілітував народного ватажка Мирона Дитинку, показавши, що це був не розбійник, а достеменний лицар із високими і благородними пориваннями, великий в любові до рідної землі та коханої Артемії¹⁹.

У фонді також відклалися матеріали, зібрані М. Івасюком на Буковині та безпосередньо виявлені ним у фондах Львівської наукової бібліотеки імені В. Стефаника та Центрального державного історичного архіву, м. Львів, що увійшли до упорядкованого ним збірника творів С. Воробкевича та вступної статті “Жайворонок рідного краю” (1986).

Постійно зростаючий інтерес викликають матеріали до дисертації М. Івасюка “Письменник-демократ Сильвестр Яричевський. Життя і творчість”. Збирати матеріали про поета, письменника, викладача гімназій міст Перемишля, Коломиї, Кіцманя, Серету, громадсько-культурного діяча, очільника українського хору “Боян”, організатора філій товариств “Січ” на Буковині, мера м. Серет (Румунія) С. Яричевського письменник розпочав у 1965 р., натхненний батьковими палки-

ми розповідями у дитинстві про українського гімназійного викладача. Мабуть, саме дух бунтарства і національної свідомості С. Яричевського, який направляв його на шлях супротиву з владою задля розвою української освіти і культури та переданий у споминах від батька до сина, і викликав надзвичайну зацікавленість цією особистістю у М. Івасюка.

У фонді відкриті зібрані М. Івасюком копії рукописів С. Яричевського, його біографія, поезії, статті, рецензії та дописи в українські періодичні видання – газету “Буковина” (1898–1909), “Народний голос” (1911), часописи “Неділя” (1912), “Промінь” (1905–1907) та ін., відгук на творчість Василя Стефаника та Леся Мартовича, в якому автор висловлює сподівання на те, що “...зацвіте у нас література така, яка до лиця народові, що витерпів багато і має що світові розповісти. І тепер уже розповідає ... з появою таких літературних талантів і знавців душі хлопа-чорнороба, як Стефаник і Мартович, стала безперечно першою в ряду європейських літератур”²⁰. Серед документів – спогади про С. Яричевського колишніх гімназистів, некрологи, його спомин про буковинську письменницю і казкарку Євгенію Ярошинську. Проте чільне місце у цьому підрозділі документів займає листування М. Івасюка з нащадками С. Яричевського – Софією та Богданом. У фонді зберігається 7 листів та 1 листівка, написані та надіслані ними письменнику з м. Серет (Румунія) упродовж 1965–1969 рр. Дізнавшись про наміри М. Івасюка написати книжку про життя і творчість їхнього батька, Софія і Богдан Яричевські охоче допомагали письменнику у збиранні матеріалу та укладанні бібліографії батькової творчості. Родинний архів Яричевських та бібліотека Сильвестра Гнатовича хоч і постраждали внаслідок Другої світової війни та під час евакуації, проте в основному були збережені та знаходилися на території Румунії (м. Серет) за місцем проживання членів його сім’ї. Листування з М. Івасюком побудоване у формі запитальника, містить об’ємні і ґрунтовні відповіді з посиланнями на документальні та опубліковані джерела з родинного архіву, інформація з яких і лягла в основу кандидатської дисертації письменника. Разом із тим Софія і Богдан Яричевські пересилали М. Івасюку твори та рукописи батька, а Софія Сильвестрівна переписувала тексти доповідей, виступів та статей, в т. ч. опублікованих до 40-річчя з дня смерті С. Яричевського в газеті для українського населення Румунії “Новий вік” (1958). Надзвичайну цінність становлять дитячі спогади Софії про батька, зокрема про те, що він володів 8-ма мовами, початок його поетичної діяльності, який припав на старші класи навчання в гімназії, про що свідчить зошит із віршами за 1890–1891 рр., а особливо спомин про “останній прощальний ранок мого улюбленого батька 30 березня 1918 року”²¹. Натомість М. Івасюк надіслав родині письменника свою опубліковану статтю “Сильвестр Яричевський – співець

визволення рідного краю” та видану збірку новел С. Яричевського “На хвилях життя”. Як викладачеві, М. Івасюку так само вдалося включити в курс історії української літератури 4 години лекцій, присвячених творчості С. Яричевського. Спільна дослідницька робота над першою фундаментальною біографією С. Яричевського надзвичайно зблизила обидві родини, і Софія Яричевська неодноразово відвідувала Івасюків у Чернівцях.

Епістолярна спадщина письменника відображена в особовому фонді також листуванням із редакціями видавництв та періодичних видань, з письменниками М. Бурбаком, В. Зубарем, М. Марфієвичем, К. Поповичем та іншими. Особливої уваги заслуговують листи братів М. Івасюка: Георгія з Румунії (1929–1938), Івана з Канади (1932–1961) та інших земляків із-за океану.

У Канаді перебували двоє старших братів Михайла – Іван та Василь. Василь трагічно загинув на фабриці в молодому віці, а Іван через 40 років повернувся на Батьківщину. Характерно, що Іванові листи (1932) змальовують картини важкої буденщини українських заробітчан в Канаді, розповідають про відсутність можливості заробітку, спричиненого економічною кризою, про долі “...несвідомих робітників, які

Прогулянка вулицями м. Чернівці. Зліва направо: Софія Івасюк,
Софія Яричевська, Михайло Івасюк [1968 р.].
Держархів Чернівецької обл. Ф. Р-2840. Оп. 1. Спр. 46. Арк. 2.

замість того, щоб домагатися в уряді допомоги, котра належить робітникам, вкорочують собі віку (вішаються, топляться, перерізують бритвою собі шию)”²². М. Івасюк надсилав в Канаду свої опубліковані праці. Брат Іван та інші українські емігранти завжди залишалися вдячною читацькою публікою; в листах віднаходимо схвальні відгуки та побажання працювати в майбутньому над темою сучасності.

До особового фонду включені також документи про В. Івасюка (спогади, рецензії, дописи, бібліографія), некрологи та фотографії похорон М. Івасюка, спецвипуск газети “Буковинське віче” від 11 січня 1996 р., присвячений М. Івасюку.

На сьогоднішній день ім’я письменника Михайла Івасюка добре відоме на Батьківщині та далеко за її межами. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 8 червня 1998 р. № 843 Чернівецькій обласній універсальній науковій бібліотеці присвоєно ім’я Михайла Григоровича Івасюка, а у 2002 р. на будинку по вул. В. Маяковського, № 40/1, де він жив (нині тут Чернівецький обласний меморіальний музей Володимира Івасюка), відкрито меморіальну дошку (скульптор В. Берлад).

Творчий здобуток Михайла Івасюка важко переоцінити, він залишається чи не найвидатнішою постаттю в літературному житті Буковини – талановитий прозаїк і ніжний лірик. Пером прозаїка Івасюка розкрито нову сторінку в мистецькому літописі нашого краю. Він здолав найскладніше завдання митця – домігся, щоб твір на історичну тему був цікавим для сучасників, відповідав духовним запитам сьогодення та виховував у читача прекрасне почуття патріотизму, готовності стати на захист Вітчизни. Його закликали писати славу нашого народу, і народ віддячив великим визнанням.

¹ Держархів Чернівецької обл. (Державний архів Чернівецької області). Ф. Р-2840. Оп. 1. Спр. 45. Арк. 14.

² Там само. Ф. 1245. Оп. 2. Спр. 34. Арк. 345зв.–346.

³ Там само. Спр. 33. Арк. 16, 142, 277, 315.

⁴ Там само. Ф. Р-2840. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 1.

⁵ *Мельничук Б.* На те й осінь, щоб оглянутись. Штрихи до портрета Михайла Івасюка//Буковинське віче. 1992. 24 лист. № 137(302). С. 4.

⁶ Держархів Чернівецької обл. Ф. 350. Оп. 1. Спр. 34. Арк. 128.

⁷ Там само. Ф. 229. Оп. 2. Спр. 162. Арк. бзв.–7.

⁸ Там само. Ф. Р-2840. Оп. 1. Спр. 1. Арк. 3.

⁹ *Мельничук Б.* Знач. твір. С. 4.

¹⁰ Михайло Івасюк 1917–1995: біобібліогр. покажчик. Чернівці, 2007. С. 6–7.

¹¹ Там само. С. 8–9.

¹² Держархів Чернівецької обл. Ф. Р-2840. Оп. 1. Спр. 45. Арк. 3.

-
- ¹³ Там само. Спр. 67. Арк. 4.
¹⁴ Там само. Спр. 45. Арк. 3.
¹⁵ Там само. Арк. 5.
¹⁶ Там само. Арк. 20–21.
¹⁷ *Мельничук Б.* Зазнач. твір. С. 4.
¹⁸ Держархів Чернівецької обл. Ф. Р-2840. Оп. 1. Спр. 28. Арк. 4, 18.
¹⁹ *Мельничук Б.* Зазнач. твір. С. 4.
²⁰ Держархів Чернівецької обл. Ф. Р-2840. Оп. 1. Спр. 31. Арк. 11.
²¹ Там само. Спр. 41. Арк. 16а.
²² Там само. Спр. 39. Арк. 9.

The review of documents of the personal fond of the Ukrainian writer Mykhailo Ivasyuk is done. These documents are kept in the State Archives of Chernivtsi Region. Mykhailo Ivasyuk was Ukrainian prominent writer, folklorist, scientist, cultural and public figure, educator, laureate of the literary prize named after Dmytro Zahul (1992) and the literary-artistic award named after Sydir Vorobkevych (1993). On the basis of documentary sources and the facts of the writer's biography, the history of receipt of documents in the state archives, his participation in the public life of the region, and materials of his scientific and creative activity are presented.

In the article is also used information about unpublished documents of archival collections that are supplement to the biographical information about the writer and his family.

Key words: Mykhailo Ivasyuk; the personal fond; the writer; the lyric poet; the educator; the laureate.